

## ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.  
Pe un jum. . 14 "  
Pe o lună . 2:40 "

## Num. de Duminică

Pe un an . 5 Cor.  
Pentru România și  
America . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-  
mania și străinătate pe  
un an 40 franci.

# TRIBUNA

REDACȚIA  
și ADMINISTRATIA  
Deák Ferencz-utca 20.  
INSERTIUNILE  
se primesc la adminis-  
trație.  
Mănușile publice și Loc de-  
schis costă fiecare șir 20 fl.  
Manuscrisurile nu se ina-  
polază.  
Telefon pentru oraș și  
comitat 502.

## O faptă frumoasă.

Fapta mare și frumoasă săvârșită de cunoscutul nostru fruntaș, Dr. Ioan Mișu, înseamnă un moment important în viața presei românești, nu numai fiindcă ne apropie pe toți muncitorii condeiului de împlinirea unui vis frumos: crearea unei baze de existență materială sigură, — ci în primul rând fiindcă în dania aceasta trebuie să vedem mai mult decât marimozitatea unui om care dispune de un prisos de avere. Cele 25.000 de coroane pe cari d. Mișu le-a dăruit ieri fondului ziaristilor români, dovedesc că dăruitorul lor a înțeles însemnătatea mare a presei în viața unui popor și a înțeles, înainte de toate, că această presă va fi cu atât mai puternică și mai capabilă a-și împlini misiunea, cu cât mai mult va fi garantată independența morală și progresul intelectual al gazetarilor români.

Darul de ieri al dlui Mișu e primul îndemn ce li-se dă gazetarilor de a persevera în munca grea a gazetăriei și e cea dintâi recunoaștere generoasă a muncii ce o depun.

Presa românească a făcut prin reprezentanții săi adunați la Arad, cu prilejul inaugurării palatului »Tribunei«, pașii cei dintâi pentru organizarea sa. Lucrările de organizare au suferit însă o amânare în urma evenimentelor politice din

trecutul apropiat, cari ne-au impus tuturor o rezervă hotărâtă.

Acum, lucrările se vor relua și se vor duce la îndeplinire în cel mai scurt timp.

Nevoia constituirii gazetarilor români dela noi într'un sindicat de mult s'a resimțit ca o necesitate imperioasă. În fața nenumăratelor prigoniri cărora sântem și am fost expuși toți ceice ne consacram puterile pentru luminarea sufletelor românești; în fața multelor neajunsuri — și materiale și morale — cu cari are să lupte întreaga noastră presă — o consolidare a forțelor se impunea fără amânare, ca astfel, uniți sufletește, munca să ne fie la toți mai ușoară și sarcinile mai lesne de suportat.

Constituirea gazetarilor români se impunea însă și din alte motive. Până în anii din urmă, gazetăria nu era la noi o ocupație serioasă. Nu dorul de a munci și a și jertfi o viață întreagă în ogorul ingrât al publicității îi mâna pe cei mai mulți lângă mesele de scris din redacțiile noastre mai mult decât modeste. Li atrăgea mai ales poezia, romanticitatea vieții de gazetar; ambiția de-a fi măcar o clipă scurtă îndrumătorii opiniei publice. Iluzii se risipiau însă în curînd, rămânea numai realitatea crudă a neajunsurilor materiale și »idealității« părăsiau masa de scris pentru a-și alege o carieră mai puțin poetică, în schimb însă mult mai rentabilă. E frumos să fii gazetar, dar e mai bine să fii, să zicem, avocat, sau director de bancă, sau profesor.

În anii din urmă, recunoaștem bucuros, soarta gazetarilor și a gazetarilor noștri s'a mai îmbunătățit. Grație jertfelor aduse de unii și de alții pentru gazete, s'a asigurat traiul cinstit al gazetarilor, — până pot munci. Pe urmă apoi — cu Dumnezeu!

Meseria de gazetar n'a fost însă până acum *carieră*. Ziua de azi dacă era asigurată, când munca grea îți dădea puțin răgaz, trebuia să te gândești și la ziua de *mâine*. Și veșnic te obsedia idea că tot e mai bine să-ți alegi altă carieră.

Fapta frumoasă de ieri a dlui Mișu e deci un moment însemnat în viața noastră publicistică. E cel dintâi pas serios ce se face pentru ridicarea nivelului moral și intelectual al gazetarilor români, — prin asigurarea zilei de *mâine*.

Cei ce se interesează de soarta presei române, sântem convinși, vor saluta de-a semenea nouă, cu bucurie acest act de generoasă înțelegere a realității, care va contribui mult ca, presa românească să se mențină la înălțimea chemării sale și care va contribui și la înapoierea nădejdilor noastre de mai bine.

Presa românească și gazetarii români salută cu dragoste pe protectorul lor și-i doresc să-i fie dat să vadă mulți ani roadele frumoase ce vor răsări pe urma faptelor sale nobile.

## Aniversarea războiului franco-german.

La 17/19 Iulie 1870 ora 11 jum. dimineața sosit la Berlin declarația de războiu a Franței. Aniversarea aceasta evoacă mil de suveniri, dintre care unele și azi penibile, pentru Franța. E adevărat că republicanii au inventat teoria de tot comodă că nu republica franceză a fost bătută ci regimul napoleonian împreună cu imperiul lui Napoleon III. Originalitatea acestei teorii ad-hoc nu împiedică pe istoriografii germani să fi scris cu litere neperitoare, că poporul german federat a bătut pe poporul francez și rușinea acestei nemal pomenele înfrângerii s'a resfrîns asupra tuturor francezilor, indiferent dacă ei erau și sânt republicanii ori monarhiști.

Trebuie să recunoaștem că războiul din 1870 și 1871 a fost unul din cele mai grave, ca consecințe, din câte s'au purtat până atunci. Astfel el a creat Germania de azi, după ce a rezolvat un proces istoric secular; el a îndeplinit unitatea Italiei cu Roma, capitala ei politică; tot el a înălțat puterea lumescă a Papilor, făcând-o ca să reiasă ca o anomalie în timpul de față; în fine tot el, acest războiu formidabil, a înlesnit crearea republicii franceze, a III, care iată că dăinuiește de 40 de ani și e o garanție de pace în lume. După un războiu din 1870—71 ar fi adus serviciul opoziției franceze de supt imperiu, scăldându-l de absolutismul și pseudo-constituționalismul guvernului lui Napoleon III.

Ce privește politica externă a acestuia, republicanii francezi și cu istoriografii germani, sânt

de părere că ea a fost greșită, și că din repetatele ei greșeli a rezultat în cele de pe urmă și războiul din 1870. Astfel la început Napoleon III a umilit Rusia în războiul crimeic. El a grupat în jurul său Anglia și Sardinia și a vărsat sângele francez pentru unitatea Italiei, având însă în același timp Idela ascunsă de a ține pe aceasta ca vasală a Franței. Tot el a îndemnat pe Prusia la 1866 să atace pe Austria. I-se mai impută că proteja pe Papa, ținându-l închis la Roma. Aceste și altele i-se reproșază visătorului dela Selne. E ușoară critica după fapte împlinite. Oricum ar sta lucrurile însă, nu noi, românii, îl vom condamna pe acela care s'a condus de principiul de naționalitate, formulat de Napoleon I, și de care a profitat în primul rând atât prusienii cât și italienii.

Cauza »ocazională« a fost candidatura hohenzollerniană la tronul Spaniei. Rău consiliat, Napoleon III, nu se mulțumi cu retragerea candidaturii prințului hohenzollernian (era fratele regelui Carol I) în chestiune, ci pretinse dela Wilhelm regele Prusiei, ca să dea garanții că nu va mai candida nici-odată vr'un prinț din casa de Hohenzollern la tronul Spaniei. Pretențiunea aceasta exagerată deveni în mâinile lui Bismarck o armă teribilă, cu care el știu să smulgă dela Franța declarația de războiu. Indată după publicarea ei mobilizarea trupelor continuă de o parte și de alta cu precizie. Prusienii începură să mobilizeze încă dela 14 Iulie, francezii dela 16 Iulie.

Germanii se așteptară la izbucnirea războiului și de-aceia ei luară de timpuriu toate măsurile posibile și imaginabile. Roon și Moltke făuriră o armată a cărei organizațiune s'a văzut încă 4

ani mai înainte de războiul franco-german. În special Moltke era așa de sigur de victorie, încât la știrea mobilizării, el zise: »Lasă să vie francezii, noi îi vom vom bate de va fi cu ei chiar și Germania de sud«.

Armata activă germană era de 520.000 de soldați; rezerva număra 364.000 de oameni, corpul ofițeresc era excelent și subofițerii erau admirabil instruiți. Artileria era superioară, Intendența ireproșabilă. Cu un astfel de formidabil instrument de războiu porniră prusienii în contra trupelor franceze, insuficient preparate. Organizațiunea armatei franceze, după isvoarele franceze chiar, era lamentabilă. Mareșalul Niel a introdus la 1868 serviciul militar obligator, dar n'apucă să termine reforma și muri având norocul de a nu și vedea iubita sa Franța umilită și mutilată. Pe lângă acest neajuns grav, se mai adaugă apoi și un altul, ce de altminterlea era consecința celui dintâi, și anume că nefiind de ajuns preparat, francezul trebuia să se țină în defensivă, iar defensiva nu merge cu caracterul lui.

Spus tot în trei cuvinte: armata era slabă; îi lipseau până și mijloacele de transport. Planul de expedițiune se întemeia pe diviziune, a armatei germane în contingente de Nord și Sud: se mai puseseră în speranță și cooperarea flotei de războiu franceze. Dar toate speranțele aceste se dovediră înșelătoare. La Paris se credea că în 18 zile de mobilizare să fie 400.000 de soldați pe picior de războiu, când colo abia erau strâși 200.000.

Pregătirea germanilor și nepregătirea francezilor reiese din rezultatul războiului. De partea germană nu e decât o pierdere de

**Românii și guvernul.** Din Budapesta ni se comunică: Aflu din izvor demn de credință că ministrul președinte Khuen-Hédervary în afară de dl Dr. Ioan Miha s'a adresat și dlui Pärtenie Cosma, dir. »Albinei«, care se află acum în Reichenhal, și dlui Emanuil Ungureanu, avocat în Timișoara, cerându-le avizul lor în chestiunea naționalităților.

Amândoi au răspuns în scris și — pe cât aflăm — în sensul declarațiilor făcute de dl Dr. Ioan Miha.

**Prințul de coroană și criza boemă.** Veșnicile crize naționale din Boemia, conflictul perpetuu dintre germani și cehi paralizază aproape toată viața politică a Austriei. Acuma se pare că însuși prințul moștenitor Franz Ferdinand a intervenit în tratativele crizei. S'a pus în legătură cu reprezentanții mării proprietăți din Boemia și a avut cu ei convorbiri. Cele două grupuri ale marilor proprietari au elaborat fiecare câte un memoriu și îl vor prezenta prin guvern archiducelui. Acțiunea asta e urmărită în cercurile politice din Austria cu mare atențiune și se crede că va duce la o soluțiune a chestiei boeme.

**Moștenirea lui Lueger.** După moartea marului șef al partidului creștin-social din Austria, între membrii partidului au izbucnit mici neînțelegeri cari tot mai mult s'au agravat și s'au sfârșit cu ruptura dintre partid și unul dintre organele cele mai vechi ale partidului »Deutsches Volksblatt«.

Dușmanii acestui partid au sperat și speră că neînțelegerile aceste vor zdrobi țaria temută a acestui partid, mai ales că ministrul Weisskirchner, chemat să ia el conducerea partidului, nu poate să părăsească încă guvernul.

A declarat însă unui redactor dela »Reichpost« că va lupta din toate puterile pentru unitatea partidului și e gata să ia moștenirea lui Lueger îndată ce-i va fi cu putință.

Individualitatea puternică a lui Weisskirchner va ști să facă să dispară din nou, orice neînțelegeri ce s'au ivit între membri acestui partid, odinioară atât de unitar și compact.

900 ofițeri și 19.260 de soldați; de partea franceză: împăratul prizonier, Parisul capitulat, 100.000 morți, 363.000 prizonieri, 83.000 constrinși să se refugieze în Elveția, și pierderea Alsaciei, cu Lorena împreună.

O consecință imediată a unei victorii atât de uluitoare, a fost proclamarea imperiului german, la Versailles, și luarea acelui avânt irezistibil, care o mână pe Germania ca să dispute acum Angliei hegemonia pe mare, cum a disputat Franței hegemonia pe continent.

## Și sânt dureri...

Și sânt dureri cari niciodată nu se stâng.  
Nici nu se pot strivi...  
Și chiar și dac' ai plânge!  
Și drepte stai și mute stai, săpând în flece cliptă  
La groapa ta, la crucea ta de mâne...  
Tu simți, te zbați și strigi de-a inimii durere,  
Și stai nepăsător la toate,  
Plecând — și larăși ridicând  
Și fruntea ta și ochii...  
Și-ai vrea să plângi și lumea-l vrea s'o blastămi  
De-a ochiului durere;  
Dar lerți... că n'ai pe cin' să blastămi!

V. Loichița.

**Imprumutul unguresc în Franța.** Guvernul d-lui Wekerle făcuse toate pregătirile pentru a plasa în Franța un împrumut de 560 de milioane. Acum la realizarea lui, plasarea întâmpină protestările unei mari părți din presa franceză. O campanie s'a pornit împotriva împrumutului unguresc. Ziarele franceze patriotice spun că prin acest împrumut Franța ar ajuta construcția Dreadnought-urilor austro-ungare. Prin mărirea flotei întregii alianțe, Anglia și aliata ei Franța va fi nevoită să-și mărească de asemenea flota. Guvernul unguresc este îngrijit, căci soarta împrumutului e nesigură.

Sânt simpatizați din cale afară cârmuitoarii noștri...

**Alegerea din Vârșet.** În ședința de azi a camerei, Láng Lajos și-a prezentat demisiunea sa din mandatul de deputat de Vârșet. O deputațiune din Vârșet s'a prezentat azi la secretarul general dela ministerul de hârnezime Kárátson Lajos rugându-l să primească candidatura. D. Ka átsón a declarat că primește.

**Emigrările în comitatul Cenadului.** Unul din comitatele cele mai bogate ale țării, comitatul cenadului, este aproape de o criză economică, din cauza marilor emigrații. În cursul celor două săptămâni din urmă au plecat patru sute de persoane în America. Cenadul face parte din acel fericit colț de țară care are pământul cel mai gras și roditor, și cu toate acestea poporul e nevoit să-l părăsească și să ia calea pribegiei. Pentru ce? Pentru că pământul nu-i al lui, ci al câtorva bogătași latifundiați. Dările cele mari îl silesc de asemenea să părăsească țara. Oricum însă este caracteristic că poporul trebuie să părăsească tocmai ținutul cel mai bogat și mănos al țării.

Un glas răuvoitor, plătit de noi. Intre corespondențele numeroase cari informează presa din Budapesta, »Keleti Értésítő« este însărcinat din partea clubului național cu informarea presei asupra întâmplărilor românești. Pe cât știm corespondența primește dela club o subvenție anuală pentru acest serviciu și e datoră a fi un redactor însărcinat cu urmărirea politice românești. Nu criticăm acest lucru obișnuit la toate partidele. Am observat însă că Keleti Értésítő prezintă evenimentele adesea într'o lumină falsă, ten-

## Cătră lună.

— Din Leopardi. —

O lună, îmi aduc aminte iar,  
Cum de demult sulam acelaș colnic,  
Să te privesc, îndurerat de multe,  
Și atârnam peste pădurea aceea  
Ca și acum, feeric luminând o.

Icoana ta însă 'mi părea ca 'n ceață  
Și tremura în ochiul meu de lacrimi,  
Ce-mi învălă pleoapa-mi ostenită;  
Căci ca și acum viața mi a fost tristă  
Și niciodată n'o să se mai schimbe  
O dragă, blândă lună! Dară totuși  
Mi-e dragă amintirea și privirea  
Durerii mele — atât de zbuclumate!  
O cât de dulce e, în tinereța,  
Ce-i plină de nădejdi și uită lute,  
De clipe moarte să-ți aduci aminte,  
Măcar că sufletul li trist atâta  
Și jalea veche tot durează încă.

V. Loichița.

dențioasă și antiromânească, după gustul presei rești, spre a-și putea plasa informațiile sale binate de presă. Acum vre-o lună bunăoară un articol »Tribunii« despre consfăturile din Budapesta rezumat într'un mod absolut tendențios, omițând toate faptele favorabile nouă amintite în articol și bliniindu-se toate faptele nefavorabile. Presa ungăscă astfel »informată« chiar de corespondența noastră a adus a doua zi știrea că la consfăturile din Budapesta s'a constatat la alegeri numai fenomene și descurajatoare pentru partid, că preoțimea ar fi tra lui, ca țărănimca pretutindeni preferă pe card »moderați« față de cei naționaliști etc. deși în realitate colul nostru amintise că aceste fenomene sînt excepționale, și că în rezultatul final s'au făcut multe constatări îmbucurătoare decît întristătoare.

Acum »Keleti Értésítő« vestește că »Telegraful min« din Sibiu a început o campanie întregă în partidului național și că pledează pentru formarea unui partid »moderat«. Se știe însă că Telegraful făcut dimpotrivă declarații satisfăcătoare spunând că chestia națională nu poate fi deslegată decît cu ajutorul partidului național și că într'o eventuală chetă deputații și șefii partidului național nu ar avea lipsi. Informația lui »K. É.« e deci falsă și dențioasă și făcută în sens unguresc, spre a se credea că arhieriei urmăresc o politică contra partidului.

Partidul e dator să nu mai tolereze aceste lucruri cari ale adevărului prin propria lui corespondență.

**Alegerea dela Ugra.** Azi a avut loc alegerea de deputat în cercul Ugrei, rămasă în urma renunțării contelui Tisza. Cum era prevăzută, alegerea s'a sfârșit cu învingerea candidatului gubernamental Bölönyi József. În rezultatul căruia contele Tisza a cercetat aproape toate comunele românești ale cercului, vedu-le alegătorilor români, despre chestia naționalităților. Discursurile lui Tisza au fost foarte cîte, pe românește, de bine cunoscutul profesor Micherechului Nicolae Roxin.

La orele 6 seara Bölönyi a fost proclamată față cu justhistul Podhracky Rezső.

## Câteva cuvinte în chestia școlii de fete.

Ca femea română și ca una care a primit primele începuturi de cultură, de știință românească în internatul din Arad am urmărit cu vie atenție toate lucrurile prin cari a trecut îndrăznețul plan al înființării școlii de fete, ca din colectele se zidească un nou edificiu pentru școala de fete și să se înzestreze conform cerințelor prezente.

Lumea dădea din cap neîncredătoare să auzea pe ici colo, iaca, capete de fete. Dar nu să face un lucru ca acela așa ușor, suflă numai peste el! Eu încă — cu toată însuflețirea — îmi pierdeam uneori credința și îmi ziceam: da, sfortări se fac se stăruiește pentru colecte, se organizează petreceri, voință ar fi, dar nu-s bani, și întruparea nobilei idei va rămânea în babil în sarcina altei generații. M'a și surprins doamna președintă, când mi-a spus: »ziditul în orice caz trebuie să se înceapă anul viitor«.

M'am mirat că nu se îndoieste de posibilitatea unui succes, văzând încetineala care se adună sumele cam modeste în raport cu scopul. Părțile bănățene de exemplu afirmă că sânt așa de avute și dacă nu aduc aminte bine, nici de acolo n'au înțeles tocmai așa multe contribuiri.

Dar, unde lipsa e mai mare, acolo Dumnezeu e mai aproape! Dumnezeu ne-a trimis nouă pe dl Vasile Stroescu, pe un părinte al nostru și el a împărțit din bușug, a împărțit cu amândouă mâinile.

Ceeace părea efemer, s'a apropiat de darul lui cu un pas uriaș de țintă.

Și acum când erau toate așa aproape de realizare, citesc în »Tribuna« că s'ar pune oarecari piedeci în calea nobililor porniri. Cari sânt aceste piedeci? nu se spune, dar ne rugăm frumos, noi femeile române, într'u cât e posibil să se înlăture. Chiar dacă dieceza ar suferi mici pagube prin unele concesii, să nu-i pară rău. Dă — ce-i drept — din al ei, dar măcar dă *pen- tră al ei*.

Poate, să creadă unii că suma considerabilă, cheltuială pentru susținerea și aranjarea școalei, nu ar aduce foloase reale, nefiind sprijinită după merit. Cred însă că pe cum — când treci pe undeva — îți atrage atențiunea câte o căsuță bine îngrijită, albă și curată, te gândești involuntar: »acolo e femeia Mariuca, acolo e viață, acolo e bine« asemenea ar atrage și noul edificiu cu exteriorul frumos, înlăuntru plin de aer și lumină și ar atrage de sigur multe din elevele pierdute prin alte școli (străine) cari intră apoi în viață fără să aibă idee de chemarea lor ca femei române.

Școala trebuie să se facă, iar dacă s'a făcut trebuie să se și stăruie din răspuțeri ca să fie sprijinită. Nu pe motiv că verișoara cutărui cumnat a cumnatei mele, nu trăiește bine cu cutare cumnată de-a verișoarei vre-unei profesoare din acel loc, să nu ne trimitem copilele acolo. Orice interes trebuie lăsat la o parte, înaintea ochilor noștri sufletești plutească pururea cuvintele acestea: *e școală românească*.

La noi majoritatea populației e românească ori unde auzi vorbindu-se aproape numai românește, totuși eu urmând cele șase clase primare la școala ungurească, mă obișnuisem atât de mult cu limba lor, încât îmi era imposibil să vorbesc altfel cu prietenii mele. Ajungând la internatul din Arad mă simțiam oare cum străină în mijlocul conversației românești, ș'am rămas mirată auzind recitându-se poezii de cutare poet — român. »Istorie« ca d. e. »Codrean crăutul codrilor« și altele pe cari părinți mi-le pusese în mână, cetisem eu românește, (ca elevă în clasa a II-a primară) aveam lecții particulare de limba română) dar nu-mi puteam închipui să fie și la noi ca la unguri poezia X de poetul Y, adică să avem oameni așa mari, așa cuminți cum au ei, cari să știe vorbi așa frumos în »versuri« și al căror nume să-l spunem cu mândrie și venerațiune după titlul fiecărei poezii. Lăsa că m'am și pus apoi în oarele libere, cu toată dragostea și admirația mea de copil pe studierea poeziilor »Copila frumoasă« și »Moș Martin« de Iustin Popfii. Mă rog — erau scrise de o persoană, de unul din »noi« din poeziile aceste ale bunului poet bănațan, sufletul meu de copil ș'a făcut intrarea într'o nouă viață, care e *cea adevărată*.

Voi, cari puteți face ceva pentru școală, faceți cu cărag, amintirea voastră va fi păstrată cu evlavie și va fi păstrată mai ales de aceste suflete pierdute, dar regăsite în urmă prin instituțiunile sprijinite de voi.

Olimpia Dr. Tisu.

## Viața culturală a orașului Slatina.

*O privire generală asupra orașului. — Viața orașenilor. — Incercările către o viață culturală desăvârșită. — D. Iorga la Slatina. — Situația actuală a vieții culturale a orașului.*

Slatina (România) Iulie în 10/23 1910

Promisesem cititorilor într'unul din numerile trecute ale »Tribunei«, un articol mai detaliat, privitor la viața culturală a orașului Slatina. Astăzi voi căuta să mă aching pe cât îmi va sta în putință de această promisiune.

Ca fiu al unui oraș te obișnuiești vrând nevrând cu relele și bunătățile lui, cu toate acestea Slatina nu este dintre acelea cu cari te poți obișnuți. Impresia ce ți o lasă Slatina — fie după ori și cât timp, — e ca aceea a primului vânt al iernii ce sună adânc afară, în livezi, cu creșterile florose ce mătură totul. Un asemenea vânt de iarnă veșnic s'a abătut de o vreme asupra orașului. E tristă, e groaznică impresia; e trist și groaznic la vedere orașul nostru. Se spune că odată, pe vremuri (vorba poveștii), a fost ceva pe aici, *era o altă lume*, și o altă înfățișare mai dulce, mai farmecătoare avea orașul. Nu știu, nu am apucat vremile acele, dar acum cum se prezintă îl jalnic, îi de nedescris. Astăzi lumea s'a schimbat. Adică nu, este același, dar caracterele lor li-s'au schimbat. Vechiul slătinean s'a schimbat, soarta lui a fost ca aceea a unui pom lăsat în părăsire, înecât de bălării, plin de omizi. Este omul lăsat într'o lăncezală revolțătoare și care merge condus pe calea asta a vieții, care este liberă și poți merge cum vei voi pe ea, și care merge condus zic, de un altul cu o influență mai mare asupra spiritului lui.

Slatina, toată este o grădină tristă plină de arbori de aceștia neîngrijii, înecați în lacrimi. Cui s'o fi datorind trista existență de astăzi a orașului, n'ași putea o spune precis. Însă același polițică scârboasă ce se practică și pe alurea, trebuie să fie cauza.

Cu adevărat, absolut toate ramurile de activitate ale cătorva slătineni, dornici de muncă, sânt paralizate de influența covârșitoare a politicienilor din oraș. Datorită acestei influențe dezastroase, astăzi în Slatina, totul vegetează, pare că omul s'a născut aci fără de energie, o nepăsare remarcabilă au ființele astea, prisosul acela de energie ce îl au unii l'au cheliuit în întreprinderi. Influența polițicel și în modul în care se practică aici, se vede pretutindeni. Și acesta îl singurul punct care face ca mersul pe o cale mai deschisă spre desăvârșire a Slatinei să fie opriă.

In orașul nostru tăcut, viața se scurge tihnită și fără de nici o emoție. Singura distracție plină de fiori este: jocul de cărți. E o patimă nebună pentru acest joc. Se pierd sume enorme în cluburi, în familii și nici chiar grădinile nu sânt scutite de asemeni mosafiri. Astfel că ești condamnat ca în loc de liniștea pe care o cauți, să auzi din câte un colț retras: »passat« »stau pe loc« etc. acesta-i noul cântec ce-l auzi prin grădini.

Multe începuturi de mișcare culturală s'or fi făcut în trecut și chiar se fac, toate încercările însă de a trezi o nouă viață românească în acest oropsit oraș, ce nu-i românesc, șe zădărnicesc. Toate s'au distrus, se distrug, s'u sburat, sbor și vor sbura poate încă multă vreme ca frunza la bătaia vântului de toamnă. Primirea fiecărui început a fost foarte rece, întâmpinarea apoi, din partea politicienilor, o primire prea dușmănoasă, a contribuit mult la răcirea entuziasmului, la distrugerea iluziilor cu cari se începeau întreprinderile pe aceste căi, ca în urmă să continue aceiași lăncezeală ca și până aici. Se zice, lucru de altfel adevărat, că mișcarea culturală dela școli, dela conducătorii ei începe și ea influințează apoi asupra populației unui oraș. Și aici încercările s'au făcut tot de unii dintre aceștia cu colabora-

rea unui public foarte restrâns. Incercări cari după cum am spus au rămas zadarnice.

Mai acum câțiva ani s'a înființat cercul »Oltul«. Erau semne bune. Conducătorii lui erau oameni capabili, conștienți de sarcina pe cari și o luaseră. În urma unui conflict cu un domn director de școală, cari îndeplinea și rolul de secretar, cercul în epe să tindă spre decădere. În cerc de aici în colo a rămas numai elita slătineană, reprezentății culturii, în urma semnalului dat de fostul secretar al cercului, s'au retras dinpreună cu acei cari le împărtășeau ideile. Cei ne strânsi se strâng toți la olaltă și fondează un cerc al »Corpului diactic din Olt«. Nu știu dacă mai există, că i n'am mai văzut nici o clipire. Un merit are în viața ei, căci a fost singura societate care a sărbătorit printr'un festival, 20 de ani dela moartea marelui Mihail Eminescu.

În schimb cercul »Oltul«, tânjește, doar din când în când câte o clipire sarbădă, și atâta totul. Dacă s'ar face istoricul cercurilor culturale din Slatina, cel mai mare merit ar trebui să fie atribuit numai acestui cerc. Pentru cuvântul că a luat inițiativa de a aduce din când în când pe maril noștri cuvântători. Nouă, tineretul de astăzi ne a venit ca o căldă adiere de vânt vestea aceasta și eram tare bucuroși.

Seria cuvântărilor se începuse cu d. Nicolae Iorga — cum era de altfel în drept — care însă prima oară când a fost anunțat s'au revoltat politicienii din orașul nostru (?!). S'au revoltat pe motivul prea copilăresc, că d. Iorga în scrierea d sale »Drumuri și orașe«, le criticase orașul. În ultimul timp, acei revoltători poate că și-au cunoscut greșeala făcută pentru sarbădul lor motiv, căci la a doua anunțare a cuvântării diul Iorga nu s'a mai protestat cătuși de puțin. Și am avut, noi ceșteaiași, cari credem în ei, fericirea să l'ascultăm, să ascultăm pe omul acela plin de cunoștinți înalte, dornic de muncă care e te o glorie națională pentru noi. Am mai ascultat pe dd. A. Teodoru, N. Rădulescu-Motru pe St. O. Iosif cu frumoasele-i versuri. Nu puțin ne-a bucurat și cuvântarea tânărului și harnicului C. Ș. Făgețel, red revistei »Ramuri« din Craiova.

Societatea filantropică »Speranța« este singura care mai dăinuiește și va mai dăinuie încă multă vreme, datorită muncii desinteresate a dlor Alexandrina Ma'or, Victor Radovici și Munteanu. Operele de binefacere ale societății și chiar ale acestor două doamne din elita slătineană sânt ca un balzam pentru cei obidiți de soartă. Nu rareori am auzit dela aceștia numele celor două doamne roștit cu sfințenie și cu rugăciunile de noroc și fericire pe cari le întovărășește proletariatul nostru.

Păcat însă că această societate, care are fonduri în deajun, nu ajută și pe cei săraci cu duhul, cum spunea un coleg de ziaristică în rev. »Neamul Românesc«. Societăți mai mici cari încă n'au înflorit bine, dar cari se mențin bine, datorită voinței și energiei pot cita societatea elevilor de curs secundar superior »V. Alexandri«.

La prima șzătoare ce s'a făcut m'a mirat mult prezintarea minunată cari și-a făcut o înaintea publicului. Cuvântarea președintelui, ținută în mijlocul unei atmosfere prietenești, calde și recunoscătoare, m'a îndulșat mult. Era o cuvântare plină de mult adevăr, după care a celii acela ce era programul lor care era un semnal de luptă, un semnal de chemare al tuturor colegilor spre a realiza gândul acelora cari se strânseseră.

Poate că lor, generația aceasta tină, viitorii conducători ai poporului român îi dă, dacă aceiași, părinți lor, n'au făcut, să îmbunătățească starea în cari se găsește astăzi orașul nostru.

Nu știu. Eu le urez viață lungă și spor la muncă. Viața se scurge tihnită, într'o nepăsare generală. Și noi trecem în viață fără să i cunoaștem adevăratul ei rost și fără a fi făcut ceva. În tinerimea din Slatina — dela cari se așteaptă o reformare completă a moravurilor, — mai există

	<b>FABRICA DE OBLUANE</b> <b>JALUSINE DE ESSLINGEN</b> <b>CONTRA RAZELOR SOLAR</b> <b>SI STORURI</b>	<b>RONA</b> <b>ERNÓ</b> <b>BUDAPEST</b> <b>TELEFON 2-85</b>	<b>IZABELLA</b> <b>UTCZA 47.</b> <b>TELEFON 23-45.</b>	
--	---	--	--	---

oare vre-un prisos de energie? Dacă da... la muncă tineri și luptați la prosperarea orașului pe toate căile.

Vă trebuie însă:

Voință și energie, dragi tineri și a voastră în isbânda.  
Dorin Munteanu.

## Votarea recruților.

— Ședința de Mercuri a Camerei. —

Discuția asupra proiectului despre contingentul recruților abea a ținut două zile și proiectul a fost votat.

Asentările vor avea loc în intervalul dela 1 August până la 30 Septembrie.

Azi s'a intrat și în discuția convenției comerciale cu România. În ședința de mâine va lua cuvântul și deputatul român, dl Dr. Nicolae Șerban.

Ședința e prezidată de președintele Camerei Berzeviczy Albert. După aprobarea sumarului ședinței trecute, președintele aduce la cunoștința Camerei că Lajos Lajos a renunțat la mandatul dela Vârșet și că va lua dispoziții pentru noua alegere.

Urmează citirea a treia a proiectului de indemnitate și se primește cu mare majoritate. Se intră în ordinea de zi.

### Votarea recruților.

Hal' er István (poporal) declară în numele partidului său că primește proiectul despre contingentul recruților. Stăruie însă pentru decretarea serviciului militar de 2 ani.

Hazay Samu (ministru al honvezimii) ia în apărare proiectul și roagă Camera să-l primească.

Contele Apponyi vorbește în contra proiectului și cere maghiarizarea armatei în cadrele legilor în vigoare.

Pres. (consultând camera): Proiectul se primește cu unanimitate. Se trece la discuția pe articole.

Baronul Solymossy Ödön propune modificarea articolului 2 în sensul că asentările să aibă loc dela 1 August până la 30 Septembrie.

Proiectul se primește și în discuția pe articole.

### Convenția cu România.

După o pauză de 10 minute, se intră în discuția proiectului de lege despre convenția comercială cu România.

Pap Géza (raportor) vorbește scurt de tot și propune primirea proiectului.

Contele Károly Mihály (kossuthist) vorbește în numele agrarienilor și declară că deși Ungaria aduce sacrificii, admitând să se aducă în Ungaria 35 mil de vite cornute și 120 mii de porci, — primește proiectul.

Discuția se amână pe mâine și se trece la

### Interpelări.

Lovászy Márton interpeleză în chestia abuzurile electorale din comitatul Zemplén.

Szabó István în chestia unei ordonanțe a ministrului de culte.

Contele Zichy (ministru de culte) dă explicații și declară că ministerul de culte vrea să le dea prilej și învățătorilor fără calificare să-și câștige calificarea corespunzătoare pentru a se bucura de favorurile legilor școlare.

Pojzs Gyula interpeleză în chestia reformei legilor sanitare.

Contele Khuen răspunde pe scurt.

Ședința se ridică la orele 3 d. a.

## Infamiile „Drapelului“.

Cetitorii noștri să ne ierte pentru acest titlu, dar nu găsim un titlu care să exprime deplin felul cum confratele din Lugoj găsește de cuviință să trateze conflictul dela zărele partidului național. Lumea știe prea bine că în afacerea asta noi am făcut ce-luce trebuia să facă orice ziar național: *solicitați* fiind, am publicat declarațiile delegașunilor partidului național pe lângă redacția zărelor sale și l-am sprijinit în lupta lui contra lui Birăuț.

Când este vorba de un conflict între Birăuț și partid, am crezut că *aici* măcar nu poate fi deosebire de vederi între zăre naționale și că *toate* organele cu caracterul național nu se pot pronunța decât pentru una din cele două părți litigante: pentru partidul național care de atâta vreme s'a trudit zadarnic să scape de legătura cu Birăuț.

Ce am văzut însă în realitate? În loc de a-și face datoria, »Drapelul« a prezentat cititorilor săi afacerea întreagă, într'o lumină absolută falsă și diametral opusă adevărului, luând indirect apărarea lui Birăuț și făcând un spirit foarte vulgar și leffen pe o chestiune atât de gravă. Pe când el însuși a *reprodus* cuvintele noastre că »Sântem rugați a da loc următoarei declarații« etc. urmând cunoscuta declarație a părintelui Lucaci, el însuși adaugă în corpul *aceluiaș* articol că am fi adus *noi* cu forța în publicitate o chestiune de natură intimă, spre a o exploata contra »Luptei«. Era evident pentru oricine că aici e vorba de un conflict între Birăuț și »Lupta«, care ne ceruse ospitalitatea și orice cititor al »Drapelului« însuși, putea să se cunvingă despre asta din reproducerea articolului nostru, cu toate acestea »Drapelul« sfida până și inteligența cititorilor săi proprii, cu o minciună de a căru ne-temeinicie se puteau convinge cu ochii lor.

Nu credem că s'a mai văzut atâta rea credință și perfidie cinică nici odată într'o polemică gazetărească dela noi.

Dar pe de-asupra mai era aici vorba de o chestiune de înaltă curățenie morală a luptei și presei noastre, amenințată prin un intrus imoral, corupt, analfabet și obraznic fără pereche.

Noi am văzut în toată afacerea asta o chestiune de mare importanță, o criză gravă și foarte caracteristică răsărită din o cauză mai adâncă din crizele ce-lealte ce au bătuit partidul întreg. Am văzut un simptom de boală care izbucnise fără de veste și care putea ușor să cuprindă organismul întreg al partidului. Dacă Birăuț ieșea biruitor din conflict, el ar fi ajuns stăpân peste zărele partidului. O stare nesănătoasă și imorală s'ar fi perpetuat și ar fi putut să formeze începutul unor noi crize, din cari demnitățile și prestigiul partidului și a presei noastre întregi ar fi eșit știrbite. Primul *virus* de imoralitate încerca să intre în organismul nostru și trebuia respins cu energie, pentru a evita întinderea boalei. Astfel am conceput noi cazul și am pornit imediat campania, fără a mai aștepta aprobarea unor confrăți tardivi, cu siguranța și încrederea că fără să te uiți în urmă, tovarășii de luptă te vor urma.

Ei bine *Drapelul* nu că n'a dat partidului sprijinul pe care era dator să l dea, ci a mai dat cu sau fără știință, sprijin lui Birăuț, reproducându-i declarația întăle și făcând să se creadă că-i vorba de un simplu Kanapeeproze pe socoteala cărui se pot face spirite foarte insipide (»un aproposit (??) în trei acte și mai multe tablouri« astfel numise *Drapelul* cu spirit, mă rog toată afacerea!)

Credeam că măcar după »lămurirea« plină de insulte, de amenințări și insinuații mârșave a lui Birăuț, »Drapelul« va fi rămas într'adevăr lămurit și va fi înțeles măcar atunci natura conflictului. Zadarnic. În loc de a lua măcar acuma partea partidului, el privește și acuma afacerea drept cearta »Luptei« cu »Tribuna« și se pune să reproducă *fără comentariu* apărarea lui Birăuț, puținele adevăruri și multele infamii, dând deplină crezare la toate depotrivă. Birăuț poate fi vesel;

a găsit un apărător călduros și tot atât de cald ca și el însuși.

Petru noi și pentru public însă procedura *Drapelului* rămâne un caz de rea credință și neseriozitate, caracteristică pentru domnișorul Lugoj.

Cam cu același seriozitate și cuminenție și privit ei și bălărilor ce au încolțit în casă și au crescut atât de mari.

Nu e de mirat că Burdea, Șeghescu și nescu sânt mari și tari și că alegerile dau astfel de rezultate acolo unde simptomele celei îngrijitoare sânt privite cu atâta bună credință, înțelepciune și... spirit.

Mai avem un cuvânt și pentru domnișorul care își face o mândrie de a lăsa astfel în mîle »Drapelului«. Nu cumva domnișorul ești identic cu autorul duror romane atât de lebre în literatura noastră? Ești un scriitor valoare netăgăduită. Îți mai trebuie numai o tură generală și literară, gust estetic și — un dram de talent — încolo ai toate condițiile necesare pentru a scrie bine. Mai ales în românească e partea D tale tare. De exemplu: *ședatul* pe care l'a *eshauriat* atât de frumos și *buna* — *purtătorii chipului* (képviselek), *apropont* — *a denegat* publicarea — cu *scâmbă* am citit *peste tot* acest scandal (überhaupt) etc.

Căutăm și din roman vre o două specimen *Din peptul* (= pieptul) bărbatului la *văzută sc năpusti* un geamăt greu. — Se trânti pe pat — Când se ridică, fața lui părea *disimulată* — era *tinăr* (= tânăr) — dete scurt în porțile arcașilor — Noaptea se luminea ca la ivirea soare nocturn, *trîntind* lumina sa roșietică pe colnicul din jur.

Dar ar trebui să cităm romanul întreg și să ni-l meșteșugul să — insultăm.

## Sfințire de biserică în Maramureș.

O sărbătoare românească a Maramureșului. Decăderea națională a preoților. — Domnișorul carl nu știu românește. — Ciardașul și Somer.

Publicul românesc din Maramureș doare când n'a avut ocaziune a auzi și a vedea ce în ziua de 12 Iulie a auzit și văzut stăruie bisericii gr.-cath. din Săcel.

Vrednicul preot al Săcelului, Toca Iarță, în Ardealului, un adevărat apostol al legii lui Cristos și a culturii românești, un om cu simțuri naționale, n'a cruțat nici jertfă, nici neală, ci și-a dat silința, — ca cu toate grățiile, să adune la aceasta solemnitate peste două de suflete românești. Chiar și din părțile mai depărtate ale Ardealului au venit să vadă serica nouă, fala Maramureșului. Deși a fost nefavorabil, din satele cele mai depărtate venit credincioșii în procesiune.

În ziua de 12 Iulie la 8 ore dimineața sora în Săcel delegatul episcop *Dr. Petru Fabian* nonic, înaintea căruia au eșit într'ordine 40 de căreți. Îndată după sosire s'a făcut stăruie apel și s'a stropit noua biserică din partea delegatului episcopesc. Biserica era tlixită de reea mulțime de oameni. Serviciul divin a fost celebrat de 15 preoți în frunte cu delegatul episcopesc *Dr. Petru Fabian*. Cântările bisericăi fost executate de corul teologilor din Oradea sub conducerea d-lui Ioan Cheresteș, cleric a. al IV-lea.

Teologii din Gherla au un cor, care ar cinsti oricărei scene românești. Gherla pe mândră de acești tineri și trebuie să știe, că lângă multele ei păcate, corul acesta e un lucru care singur e în stare să-l susție prestigiul.

Priceasna a fost cântată de *Petru Vimaș* solvent de teologie, care a stors admirabilul bicului.

Gulere  
și  
Manșete.

Numai calitate bună.  
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENC  
Welsmayr Ferenc  
Timișoara, centru, strada Huny



și el făcut prizonier de francezi împreună cu ceilalți soldați germani, dacă din întâmplare n'ar fi profitat de un moment de distracțiune din partea francezilor. El ieși din han pe o ușă de din dos, încălecă pe cal, și o țîșni în pădure unde se ascunse. Ceilalți soldați nemți, cu toate că de două ori mai numeroși decât francezii, fără făcuți prizonieri. Locotenentul bavarez grav rănit fu descoperit în podul unde se ascunseseră și luat prins; el muri însă pe drum, în aceeași zi.

Martorii acestei prime ciocniri între germani și francezi, mai povestesc următoarele: Năvața francezilor fu așa de neașteptată, încât curioșii adunați în fața hanului n'au vădit vreme să se împrăștiu. O fetiță, speriată de sgomot, sta incremenită pe loc, în vreme ce gloanțele germanilor șuerau în jurul ei. Un bătrîn soldat francez o luă în brațe și o puse la adăpost.

Îndârjiți de moartea sergentului-major Pagnier care făcuse cu el campania din Mexic, vânătorii francezi perdură pentru moment din respectul datorit prizonierilor lor. Locotenentul bavarez de Villez, merse drept la unul din ei și îi spuse în franțuzește:

— Pentru ce mă insultați? Sînt soldat ca și voi și, mai mult, superiorul vostru. Salutați!  
Soldatul francez făcu salutul militar.

Când francezii se pregăteau să plece împreună cu prizonierii lor, hangul se apropia, de locotenentul de Chabat și îi spuse:

— Toată lumea pleacă... foarte bine! Dar pe mine cine mă plătește?

Locotenentul zâmbi și puse un napoleon în mîna bunului alsacian.

Cît despre căpitanul Zeppelin, el putu să treacă frontiera bavareză. Ajuns mai târziu general de cavalerie, ca și adversarul sau, locotenentul de Chabat — el este astăzi după cum știm cu toții una din cele mai populare figuri ale Germaniei.

Aceasta fuse prima ciocnire între soldații ambelor popoare și care mai târziu deveni unul din războaiele cele mai dezastruoase pentru Franța. Astăzi, 25 Iulie 1910, nimeni nu vorbește la Paris de cît de începutul acestei bătălii. Gazetele amintesc tot felul de epizode din războiul din 1870; tonul lor însă e politicos, calm, cu totul lipsit de ranchină. Poporul francez a avut vreme să se resemneze dar nu să uite. Nici germanii nu uită victoria lor.

Ar fi deplorabil însă ca tonul ziarelor lor să fie trufaș, arogant, așa cum au obiceiul să fie. La urma urmei, ei au dreptul să se bucure de cea mai glorioasă dintră bătăliile lor, dar nu să fie aroganți cu poporul învins. Nimeni nu știe dacă e fericit înainte de moarte, a spus Solone...

Firește că nimeni nu mai dorește un război între ambele popoare. Cu perfecțiunea de care se bucură armele lor, cu armele lor excelente, rezultatul ar fi îngrozitor pentru omenire. Cel mai bun lucru ar fi să trăiască în pace.

Pilda cea mai bună le-o dau doi moșnegi, martorii ai ciocnirii din ziua de 25 Iulie 1870, despre care am vorbit mai sus. Unul din ei e fostul jandarm francez Kolsler, căruia Zeppelin i-a interceptat depeșa, celalalt e un soldat bavarez din mica trupă a contelui, dragonul Krans. Ei trăiesc azi ca niște vechi prieteni, se tutuesc, saltă pe genunchii lor unul pe nepoții celuilalt și petrec clasuri întregi la cârciumă, cu paharul în mînă, și vorbind de sângeroasele zile din 1870.

Tristan.

## Catastrofa din Solnoc-Doblea.

Ținuturi pustilite. — Ruptură de nouri în Sătmar.

Noul dezastru care a căzut asupra comunelor din nordul Ardealului, locuite în cea mai mare parte de români a primit pagube mari și foarte simțite de populația săracă rămasă fără ajutor. Nenorocirea a venit repede și torentul apelor ce cădea de pe crestele munților cu luțea fulgerului, fără să dea oamenilor vremea să se apere, căci apa i-a apucat din toate părțile, curgândopotop în văl și cadavrele au fost duse departe.

Știrile asupra dezastrului sînt înflorătoare mai ales unde erau martori oculari. Se spune despre un biet țaran român că sta înaintea casei sărace acoperite cu stuh, când s'a deslănțuit furtuna și de groaza ei a intrat repede în casă împreună cu cei cinci copii ce-i avea. Dar abea intraseră când s'a pornit vâltoarea din munte și i-a dus cu căsuță cu tot. Toți ai casei s'au prăpădit fără să li-se mai dea de urmă. În locul casei când s'au retras apele au găsit numai câțiva pociumbi rușiți și spălați de ape, în semn că aici fusese cândva o gospodărie.

Pagubele pricinuite de catastrofă sînt cu mult mai mari decât se credea la început, și din noile rapoarte ce primim reese că dezastrul a luat forme uriașe și jertfele de oameni și vite luate de ape sînt enorme. Mai greu a fost atinsă de dezastru comuna Dobric, unde pînă acuma s'au găsit 27 de cadavre și de sigur numărul victimelor e cu mult mai mare, căci foarte mulți oameni din sat au dispărut fără să li-se mai dea de urmă.

Paguba încă nu se poate constata, dar din cele câteva sute de țărani rămași pe drumuri reese grozăvia nenorocirii. Toată recolta de pe câmp, cîtă a fost încă nesecherată sau necărată în hambare a fost total distrusă și locuitorii sînt amenințați să piară de foame.

S'a început deja și o acțiune de ajutorare a celor nenorociți — oferind ei înșiși primele ajutoare. Mulți dăruiesc lemne și scânduri pentru construirea podurilor distruse și pentru a încheia sicriile ce vor ascunde de veci victimele acestui blăstăm care a căzut asupra lor.

Se svonește că s'au găsit pînă acum 33 de morți. Drumurile sînt spălate de ape și nici un pod nu a rămas întreg. Comunicația trenului de pe valea Someșului a fost întreruptă pentru două zile.

Iată cele mai noi știri ce primim:

**Dej, 27 Iulie.** Numărul victimelor inundațiilor crește mereu. După raportul oficial în comuna Dobric sînt treizeciși trei de morți, douăzecișipatru de cadavre au fost găsite și îngropate azi, alte șese, între cari patru copii, au dispărut fără urmă.

**Cluj, 27 Iulie.** Apele deslănțuite asupra comunei Spermezău au înecat nouă oameni, și au spălat trei poduri mari și cinci mai mici. Drumurile și toată recolta câmpului au fost total distruse. Câmpurile sînt năpădite de bușteni și pietre aduse de ape. Patrusprezece case s'au năruit și unsprezece stău gata să cadă pe urma avariilor suferite.

O familie de șapte membri și a găsit moartea în apele înfuriate.

**Sătmar, 27 Iulie.** Valurile Someșului au ieșit din matcă și aleargă distrugând tot ce le vine în cale, fără nici un stăvilar. Pe urma ploilor torențiale apele se umflă mereu și amenință să înecă toată preajma. Pârăul Săcușigi a inundat câmpurile și satele megieșe, luând cu sine casa țaranului Ion pârșan. În hotarul Sătmarului câmpurile sînt complet acoperite de apă.

## Cronică pedagogică.

Părerii cu privire la planul de învățămînt oficial.

V.

Dar pe lângă aceste considerații foarte capitale, cari nu era lertat să se piardă din vedere se mai putea vedea și din o cercetare a altor planuri, cît de nepedagogică și irațională e pretenția de a pertracta în anul al doilea Testamentul vechiu întreg. Planul sășesc, cere cinci pînă în opt istorisirii din timpul patriarhilor. Iar planul școlilor din Germania, abia în anul al cincilea intră în studiul vechiului testament, făcînd și aici selecție din patriarhi, judecători și regi. E adevărat că, atât sașii cît și germanii au opt ani

de școală, că sașii parcurg testamentul în întreg numai în curs de trei ani (cl. II III și germanii însă nu iau testamentul vechiu decît anul al cincilea și numai cît am spus mai iar în anul următor ceva din profeții. Dar țara adevăratei pedagogii i se acordă lesterului vechiu, din punct de vedere cantitativ mai atîta importanță, nu înțelegem pentru motive îmbrățișăm noi cu atîta dragoste ceea ce se cuprinde în el.

De planul greco-catolic nici nu mai vorbim. El e vrednic de plîns, când pentru anul al doilea ca și pentru cel următor cere »trei perioade Testamentul vechiu și cel nou, și întâmplări însemnate și altele din perioade«, apoi un număr de rugăciuni nepotrivite între cari închinămintea Simbolul credinții.

E ca și cum ai face un curs de literatură mînească, și ai zice: literatura veac. XIV trece la al XVIII., apoi te întorci la al XIII. dai așa înainte în a eastă adorabilă »legătură organică, făcându-te ridicol ori vrednic de pămînire.

S'a putut deci vedea, că a lua în anul al doilea testamentul vechiu întreg, e o mare greșală din punct de vedere pedagogic, cît și al legăturii nefavorabile în cari au ajuns se noastre. Lîngă aceste scăderi mai vine și aceea anume de a nu se fi ținut samă de a trivirea unor materii pentru elevi. Istoriile cele despre Cain și Avel, jertfa lui Avram, dul de linte a lui Iacob, Iosif ș. a. nu numai nu edifică, dar zgudule adînc — prin aforozasă, sentimentele morale și inima plină a micilor copii. Apoi facerea lumii e cît atît de grea de înțeles în urma caracterului metafizic, încît în Germania se propune abia al optălea an de școală. Tocmai pentru acest motiv greșește și d. Vula, când crede, că ea e trivită pentru anul al doilea.

Că e imposibil să nu cazii într-o superficialitate condamnată prin impunerea unei mase atît de vaste, și că în consecință e cu desăvîrșire peste putință să dai elevilor o cultură rațională temeinică, cu ajutorul învățămîntului vechiu astfel interpretat, o pot dovedi elocvent și caticeții, cari are însărcinarea aceasta, glăsuț protestare împotriva greșitei distribuiri a materiei învățămîntului religios. Astfel pînă la coloaie *Crismaru*, un bun catichet și singurul autor de cărți catechetice, deci un om competent zice în nr. 3 al »Revistei teologice« pe foarte drepte și întemeiate observații cu privire la încărcarea extraordinară a studiului religios prin materii vaste și adeseori nepotrivite și dul de dezvoltare sufletească a elevilor dintr-o populație. Pe lîngă aceasta vor mai fi de spus și alți cati heți și atîția învățători, cari împășesc aceste vederi, dar cari nu au, probabil, drăzneala sufletească, de a spune ce cred caile ziaristică. Și e un rău incommensurabilă ceta, cîtă vreme trebuie să se știe că cel mai prețios aici, și care la niște întâmplare nu poate fi ignorat de cei cari poartă însărcinarea onorifică dar grea de a redacta planul de învățămînt.

Cu atît mai virtos se putea aștepta de la o selecție cuminte a materialului biblic cît, paremi-se același oameni, preconizau în anul dela 1903 cu multă tărie principiul: »Școala religioasă deci nu e percurgerea unui material vast, ci creșterea religioasă morală«. El a și respectat în planul cel vechiu, dacă nu în vîntă e calitativă, măcar cantitativă, în cît însă a fost sfidat în chipul cel mai ciudat această una din inconsecvențele, caracteristice pentru superficialitatea cu care apreciem și zolvim întrebări atît de serioase și importante cum e aceea a educației morale.

Era pedagogic și din punctul nostru de vedere și corect, dacă se făcea pentru anul al doilea o selecție potrivită din testamentul vechiu specială considerație la situația actuală a popoului românesc. În locul atîtor istorisirii fără un interes, ar fi cu mult mai folositor să da atenție psalmilor lui David, pildelor lui Solomon și înțelepciunii lui Isus fiul lui Siracuș, dacă s'ar fi intrat în studiarea profețiilor lui Ieremia, nu a lui Ilie pe care d. Vula îl consideră deosebit; o cunoaștere temeinică a acestor mari proroci și luptători cu cuvîntul, ar fi extraordinar folos pentru noi, cu atît mai

cu cât împrejurările în care au trăit ei, sânt în multe puncte asemănătoare cu ale noastre.

El, dar un învățământ în înțelesul acesta nu se poate face în anul al doilea ci cel mult în al patrulea sau al cincelea. La noi însă în acești ani, nu știm în urma căror principii pedagogice, care să se impuleze și sterilizeze mintea și inima elevului cu preceptele catehismului.

Copiii trebuie să li se desvolte interesul numai pentru lucrurile demne de știut, căci odată existând acesta, vor căuta mai târziu ei singuri să cunoască testamentul vechiu, și vor culege cu mai mult folos învățături de acolo, decât atunci, când li siluiești cu el la o vreme, care nu e de loc favorabilă istorisirilor prea îndepărtate de imaginația și cercul lor de intuiție.

Cu privire la rugăciuni se spune în mod foarte simplist: »Rugăciunile de masă, înainte și după școală«, fără a se indica măcar cu numele cari sânt acelea. În felul acesta fiecare învățător va învăța pe elevi rugăciuni, după cum îl taie capul. Astfel și din acest punct de vedere, în locul unei uniformități școlile noastre vor lua cea mai calidoscopică înfățișare, vădind lipsa unei conduceri unitare și organice, ca o nouă măturie a superficialității și neputinții noastre, în cârmuirea înțeleaptă și pedagogică a școlilor populare.

D-nul Vuia măcar că numește drept rugăciune foarte potrivită pentru elevi de 7 ani, *Simbolul credinței*, pentru a fi în perfectă armonie cu planul greco-catolic și în perfectă disarmonie cu cerințele pedagogice. (Va urma)

## INFORMATIUNI.

A R A D, 26 Iulie n. 1910.

— **Volnicii jandarmerești.** Ni-se scrie: După alegerea dela Ighiu între alegătorii cercului s'au împărțit niște cârticele întitulate »Lupta noastră dela Ighiu« un fel de dare de seamă a alegerilor și totodată o justificare a neizbândeii.

Harnicii jandarmi din Zlatna au prins de veste și văzând patria în pericol s'au grăbit cu cunoscutul lor *patriotism* s'o salveze. Însă lupta contra cârților a fost mai grea decât cea contra panglicelor tricolore — perchizițiile lor au zămas zădarnice. Ceeace nu le convine lor și ceeace scotesc ca pericolos idei de stat maghiar, e faptul că *adevărații patrioți*, cei cari au votat cu candidatul guvernamental sânt înșirați la rubrica »Lista neagră«.

Dar pădure fără uscături nu se poate. S'a găsit un biet scriitor dela »Zlăgneana«, George Paul care, intimidat, a mărturisit cumcă cârțile au fost împărțite de bravul alegător Ștefan Corpade a Anii. Chemat înaintea jandarmilor, acesta a declarat cum că într'adevăr el le-a împărțit, necrezând că făcea prin aceasta nici un rău, și că le-a primit dela d-na Aurelia Beșa. Nu s'a luat încă nici o hotărâre asupra agitatorilor de cătră atotputernicii jandarmi.

Așteptăm.

— **V. Stroescu pentru statua lui Cuza-Vodă.** Din Iași ni se scrie: Din Svițera, dela Davos-Platz, comitetul executiv al statui Cuza-

Vodă, a primit zilele trecute o contribuțiune de 500 franci, dela d. Vasile Stroescu, mare proprietar ba-arabeian și generos filantrop, care a făcut mai multe acte de binefacere, atât în Moldova, cât și în Transilvania.

Comitetul executiv al statuii lui Cuza-Vodă, ne roagă să exprimăm prin publicitate domnului Vasile Stroescu, toate mulțumirile sale pentru ajutorul ce a dat inițiatorilor acestei opere naționale.

— **O întrebare directorului »Drapelului«.** Întreb pe d. Dr. Valer Branisce, directorul ziarului național »Drapelul« din Lugoj, dacă aprobă felul laș și murdar de-a discuta chestii publice introduse în ziarul său de pseudonimul »Gog«, care în numărul din urmă al »Drapelului« *minte* că eu »și oamenii puși sub mine am fi risipit la ziarul »Lupta« 76.000 coroane, apoi am fost dat afară?»

D-lui Branisce chiar acum i-s'a făcut cinstea de a fi numit membru în epitropia celei dintâi fundații create pe seama ziariștilor români. Crede d. Branisce că e dator să și justifice vrednicia la acest post — permițând ca în ziarul său să se publice minciuni și să se pervertiască adevărul? *Iosif Schiopul.*

— **Mulțumită publică.** Subscrisul vă rog să binevoiți a publica în mult prețuitul D-Voastre ziar »Tribuna«, că marele mecenat al neamului dl Vasile de Stroescu a dăruit suma de 200 cor. în favorul zidirii bisericii gr.-ort. rom. din Stârciu, tractul Unguraș, (com Sălaj). Stârciu la 10/23 Iulie 1910. Cu distincă stimă: *Petru Tămășoi* preot gr.-ort.

— **Călătoria unui ministru român în Ardeal.** Domnul Costinescu, ministrul de finanțe al României și suita sa, au sosit alaltăeri în trei automobile la Reghin, venind dinspre Borszék, de unde au hotărât să facă un turneu prin Ardeal. Oaspeții români au fost întâmpinați de inteligența română din localitate în frunte cu dd. avocați Dr. Popescu, Dr. Hârșia și protopopul Ariton. După amiază la ceasurile două oaspeții și-au urmat drumul peste Turda la Brașov.

— **Impăratul Germaniei la Viena.** »Extrablatt«, ziarul vienez, aduce știrea că în luna Septembrie, deodată cu împăratul Germaniei va sosi la Schönbrunn și împărăteasa Victoria Augusta, pentru ca să poată lua parte în persoană la festivalul aranjat cu prilejul celei de-a optzecea aniversări a M. Sale împăratului.

— **Un bandit modern.** O telegramă din Roma ne anunță că în Ramaca (Sicilia) a sosit zilele trecute un individ care se da drept comisar de poliție și spunea că a venit trimis de prefectul județului. A luat apoi mai mulți jandarmi și a plecat în inspecție la fabricile din vecinătate. În toate părțile ștircea dnpă vite și unde afla fără bilet, amenda proprietarului, iar amenda o încasa tot el.

De asemenea cerceta certificatele pentru arme, iar într'un loc a sechestrat un clasornic. Pe urmă a arestat pe doi fabricanți și dela unul a sechestrat suma de 2500 lire și cu trăsura celui alt a plecat la gară, lăsând prinșonierii în sama jandarmilor căror le-a spus că se reîntoarce în curând. Firește că a dispărut fără urmă, iar jandarmii au dat drumul celor doi fabricanți și acum caută pe iscusitul comisar.

— **Darul M. Sale pentru armată.** Cu prilejul serbărilor aniversare a M. Sale s'a hotărât ca toate datoriile ofițerilor să fie achitate. »Zeit« aduce știrea ca ministerul de război are deja gata planul acestor datorii, pe cari ofițerii sânt obligați să le restituie în unasă douăzeci de rate lunare pe lângă șase procente. Totodată s'a hotărât ca în 15 August să se prescurteze timpul de serviciu al ofițerilor și să se reguleze chestia lefurilor celor trecuți la pensie.

— **Catastrofa unui balon.** Alaltăeri balonul Ville de Dunkerque al aeroclubului francez, a făcut o ascenziune de probă. Cel trei aeronanți cari erau în gondola balonului însă abea se ridicase în aer când au fost târați de un curent puternic spre mare și la o depărtare de cel puțin trei sute de metri de maluri, au fost trântiți în apă. Cei trei călători văzând pericolul s'au desbrăcat repede de halne și s'au aruncat în mare încercând să scape cu înotul. Un val puternic i-a aruncat norocoși pe țarm, balonul a fost scos din valuri cu ajutorul unui șlep.

— **Roma în întuneric.** Din Roma vine știrea că muncitorii fabricii de gaz s'au pus în grevă și întreg orașul a rămas în întuneric. Proprietarii fabricii se tem că muncitorimea va submina localul și pentru a împedeca eventualele nenorociri, poliția păzește neîntrerupt împrejurimile. Direcțiunea fabricii crede că cu ajutorul soldaților cari le-au fost puși la dispoziție uzina va putea fi pusă iarăși în funcțiune.

— **O carte de valoare.** Un profesor al școlii de comerț din Neoplanta a reclamat la poliție pe un coleg al său Adamovici, fost profesor în Belgrad, iar acum docent privat la universitatea din Viena, cărui acum câteva săptămâni i-a împrumutat o carte din veacul al 17-lea. *Codex Dimonie Ocrida* scris românește în dialect macedonean. Cartea aceasta e singurul exemplar și are o valoare de 10 mii coroane. Poliția, fiind înștiințată că în Viena nu e nici un profesor cu numele de mai sus, a ordonat curentarea lui Adamovici,

— **Soarta condamnaților Rusiei.** În 1913 se va serba jubileul de trei sute de ani al casei domnitoare Romanov din care face parte și actualul domnitor și cu această ocazie se zicea că țarul Nicolae va amnestia pe toți condamnații. Ziarul »Novoje Vremje«, după cât ne anunță o telegramă, în numărul său de azi spune că nu e adevărat svonul acestei amnestii.

— **»Bal electric în Dej.«** În legătură cu informația publicată supt acest titlu în unul din numerele trecute, primim dela dl Dr. Iosif Boca, avocat în Dej, următoarele rânduri:

»Supt titlul »Bal electric în Dej« s'a publicat în ziarul Dv. o scurtă notiță în care se spunea că între chestorii balului ar fi figurat și dl Dr. Teodor Mihali și că la festivitățile stabilimentului electric ar fi luat parte și d-na Mihali.

Nu vreau să mă pronunț asupra acestor lucruri, dar fiindcă din anturajul dlui Dr. T. Mihali se răspîndește știrea că eu aș fi trimis redacției informația acea și că cu prilejul convorbirii telefonice ce-a avut dl Mihali cu redacția »Tribunei« i-s'ar fi răspuns că într'adevăr eu am trimis-o — țin să declar numai atita — și aceasta în interesul adevărului — că autorul informației din chestie nu sânt eu și nici nu știu cine e, mai ales că în ziua în care au avut loc festivitățile din Dej nici n'am fost acasă.

Constatăm și noi că autorul informației din chestie nu e dl Dr. I. Boca. Adăugăm în acelaș timp că nimeni nu ne-a întrebat cine e autorul ei și chiar dacă ne-ar fi întrebat — fără autorizația autorului nu l-am fi descoperit.

— **Atentatul din Spania.** Fostul ministru Maura s'a însănătoșat pe deplin de pe urma atentatului a cărui victimă căzuse. A primit o

**Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta** pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

**Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.**

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului. Lăprovință la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

multime de telegrame de felicitare, între cari e una din Buenos Ayres — dela Clémenceau, iar alta dela regina văduvă a Portugaliei. Apărarea lui Posa Roca a primit-o avocatul Iglezias, despre care se crede că ar fi și el implicat în atentatul, îndreptat contra regelui Alfonso, câteva luni după căsătoria acestuia.

? : Dentist român în Arad. :  
**VIRGIL MUNTEAN** ?  
:: Szabadság-tér No. 3. ::

### Internatul gr.-ort. român diecezan din Beiuș.

Pentru primirea elevilor în internatul diecezan gr.-ort. român cari vor studia în anul 1910/1911 sc. în gimnaziul superior gr. cat. din Beiuș se publică concurs:

Taxa de întreținere se fixează în 320 cor. la an, ce se va solvi în 4 rate egale la rectorul internatului și anume: rata I. la 1 Septembrie anul curent, când va avea să solvească fiește care elev afară de aceasta și o taxă de 30 de coroane pentru spălat, scaldă, medicamente și folosirea mobilierului, rata II a la 15 Noembrie anul curent, rata a III-a la 1 Febr. 1911 și rata a IV a la 15 Aprilie 1911.

Acel elevi, cari în decurs de 30 zile dela termenul de solvire, nu și-au achitat taxa, vor fi excluși din internat, iar acela cari în decursul anului, părăsesc internatul din motive neacceptabile, vor avea să dea dauneze institutul cu câte 10 cor. pentru fiecare lună ce urmează.

Fiecare elev va aduce cu sine pe lângă un inventar-cu două exemplare următoarele: 2 rînduri haine de port și încălțăminte, 1. palton de iarnă, 6 bucăți schimburi din fieștecare, 2 schimburi de pat, o saltea, perii pentru vestimente, dinți, ghețe, piaptăn des și rar, un pahar de beut apă. Covor de pat pentru uniformitate, se va procura prin superioritatea internatului pentru fiecare elev.

Rugărilor de primire pe plată sînt a se înainta la rectorul internatului până la 1/14 August, a. c. iară rugărilor pentru primire gratuită sînt a se înainta în același termen subsemnatului Consistor. Toate rugărilor vor avea să fie instruite cu următoarele documente:

- a) testimoniu de pe anul școlar precedent.
- b) atestat medical că e deplin sănătos.

Recurenții pentru a fi primiți gratuit, vor avea a produce afară de acestea documente și

1. Estras de botez, provăzut cu clauzula să aparțin bisericii ort. române.

2. Atestat de sărăcie dela antistia comunală, legalizat și de preotul competent.

Elevii primesc în internat întreținere întregă adică: vîpt, luminat, încălzit, spălat, scadă cum și instrucțiune din studii. De vestimente studii, revizite școlare și didacticu, au să se îngrijască părinții respective tutorii.

Se observă, că și elevii cari au fost așezați anul trecut școlar în internat, au să petiționeze din nou, pentru primire.

Oradea-Mare, din ședința senatului școlar, ținută la 6/19 Iulie 1910.

Consistorul gr.-or. român  
din Oradea-mare.

### Cronica socială și artistică.

**Teatrul în Zernești.** Tinerimea română din Zernești invită la producțiunea teatrală ce va avea loc în sala hotelului comunal din Zernești Marți la 2 August n. Se vor juca comedile »Dela nord la sud« și »Cănele și pisica«, localizate de dl Z. Bărsanu. După teatru — danț. Inceputul la orele 8 seara.

**Teatru în Oravița.** »Concordia«, reuniunea gr.-cat. de cîntări din Oravița-română invită la producțiunea teatrală ce va avea loc în grădina hotelului »Coroana Ungariei« din Oravița-montană, Marți la 2 August n. se va juca »Peatra din casă«

de V. Alexandri. După teatru danț. Inceputul la orele 8 1/2 seara.

**Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiului** Vă invită cu toată onoarea la petrecerea de vară obicinuita care se va aranja în 2 August st. n. (sf. Ilie) în romantica pădure »Staule«. Invitări speciale nu se fac. Poiana la 26 Iulie 1910. Cu toată stima: *Constantin Bosdogan.*

**Concert și Teatru în Mehala.** Reuniunea de cîntări »Armonia« din Mehala invită la concertul împreună cu teatru și joc ce va avea loc Sâmbătă, 30 Iulie n., în localitățile ospătării »Regele Ungariei« din Mehala. Se va juca »Așa a fost să fie«, piesă populară într'un act de A. Tîntariu. Inceputul la orele 8 seara.

### ECONOMIE.

#### Plata grănelor din Aradul-Nou

S'a vîndut azi		5 Iulie 1910.	
grîn 200 mm.	8.50—	9—	
orz mm.	5.30—	—	
ovăș mm.	6.30—	—	
secară mm.	6.50—	—	
păpușoi 200 mm.	5.30—	5.40	

Prețurile sînt socotite în coroane și după 50 kig

#### Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kigr. a fost următorul:

Orza nou	
De Tisa — — — — —	21 K. 50
Din comitatul Albei — — — —	20 » 70
De Pesta — — — — —	20 » 50
Bănățanesc — — — — —	20 » 40
De Bacica — — — — —	20 » 70
Secară de calitate I. — — — —	14 » —
Orzul de nutreț, calitate I. — — —	12 » 75
Ovăs de calitate I. — — — —	14 » 95
Oucuruz — — — — —	11 » —

### BIBLIOGRAFII.

A apărut:

»Darea de acamă a XII pe anul de gestiune 1909-1910« de Virgil Onișu director, Brașov 1910, Tipografia Murășianu.

La librăria »Tribunei« se află de vânzare, + 10—20 fil. porto:

Olariu I. Dr. Scrierile părinților apostolești	1.50
Olariu I. Dr. Evangheliile după Matei, Marcu și Luca	5.60
Olariu I. Dr. Evangheliile după Ioan	3.—
» » » Explicarea psalmilor din orologiu	5.—
Olariu I. Dr. Intoducer în cărțile sante ale T. V. și N. ed. II	5.—
Olariu I. Dr. Manual de Teologie dogmatică ortodoxă	10.—
Olariu I. Dr. Epistola S. Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efezeni	10.—
Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Cuvântări bisericesti	3.—
Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Uniunea românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică supț împăratul Leopold I	2.50
Andrei Ghidlu și Iosif Bălan. Monografia orașului Caransebeș	3.—
Avram Corcea, Balade populare	1.60
Ziaristica bisericască la români, studiu istoric de Onisifor Ghibu	cor. 2.—
Limba nouilor cărți bisericesti de Onisifor Ghibu	» 1.—
Ciocărlan, Inimă de mamă.	» 2.—
Speranță, Călătoriile lui Enache Coloș.	» 2.—

Em. Grigorovitză, Schitul Cerebului, povestire din trecutul Moldovei, Bacaloglu, Teatru.  
Dulfu, Isprăviile lui Păcală  
Lovinescu, Pași pe nisip, vol. I  
» » » » » II  
» » » » » III  
De peste prag, dramă în 3 acte.  
Oprescu, Higiena și economia populară, povestită de Moș Savu  
Protopopescu, Mișcarea cooperativă.  
T. Strătilescu, Educația fizică, intelectuală și morală.  
Babeș, Capra (Vaca săracului). Numeroasele foloase ce poate aduce castrățiunea caprelor  
Dr. E. Ettinger, Sfaturi către mame Ibsen, Nora, sau Casa de păpuși,

### Poșta Redacției.

**B. Sibiu.** Regretăm că, venindu-ne tîrziu au mai putut publica, mai ales că s'au publicat acum o lună aproape, în două ziare deluștiri despre directorul Șuluțan. În viitor publică cu plăcere dacă veți binevoi a-le ține ceva mai repede.

**Dr. S. V. (Bistrița).** Dări de seamă și mite publice numai la partea taxabilă se publică. Adresați-vă administrației noastre, care va comunica prețul.

**E. Dr. în I.** Ce prilej minunat — nu-i ca »Tribuna« să atace pe conducătorii mârșându și tot veninul ascuns împotriva lor. totuși nu putem să o facem căci avem un cusur: sântem leali Bărbatul pe care-l căutăm are merite prea însemnate decât să-l atacăm tru motivul ce ne aduceți. Deși ne doare și noi că copiii românilor din acel sat trebuie să meze școala ungurească.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și c.

### C. ROTH

fabrică de salamă și articlii de cărnățarie Sibiu-Nagyszeben, Reispergasse 11



Recomandă specialități de prima calitate de cărnați, slănină și articlii de cărnățarie, precum carne fină (kaiserfleisch), cîmă slănină cu alu, gardine de mate, șuncă, limbă; în sezon de iarnă măieși și sîngeră specialități de măieși și abgerete, pastete de carne caș de porc; slănină pentru muncitori în cantitate de pe 25 kigr., și untură curată de porc topită în vase, ș. a.

La comande mari prețuri reduse. Expediare cu poșta sau cu trenul. Serviciu prompt și grabnic. Cu cata'og de prețuri și cu informațiuni la dorință servim gratis și franco. Toate comandele sînt a se adresa la firma de mai sus.

Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficianți mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.



# Wällischhof sanatoriu

ranjat după sistemul Dr. Lahmann, ca toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare de la Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

**Maria Enzensdorf** (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

**Dr. Marius Sturza.**

## ANUNȚ.

### Ocazie de a cumpăra o moșie

care e potrivită atât pentru parcelare cât mai ales pentru economie. La această moșie aparține și o fabrică de spirt cu un contingent de 1500 hl., o moară de vapori și plantații de tutun în estinuere de 3500 hectare. Cumpărătorii serioși sau mijlocitorii cinstiți să-și trimită ofertele la avocatul **B. Rozenberg, Salgótarján.**

**CUMPĂR** în orice cantitate flori de friguri, soc, frunze de măsărnă, bolondaică, ciulfăe, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori uscate precum și gândaci de frapțan. **Farmacia lui SZOKOLY SANDOR, Arad** (viză de biserica sârbească).

### Caut un candidat de advoat

cu praxă  
pe 15 August sau 1 Septembrie a. c.  
**Dr. TOMA CORNEA**  
advocat în  
Sighișoara - Segesvár.

In magazinul de mașini de cusut și biciclete  
**Kalmár Mihály**  
Cluj-Kolozsvár, Czertörő-u. 56.  
se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete depl'n echipate, plătiind lunar, în rate avantajoase.



**ANUNȚ.**  
Caut o pereche de români harnici  
birtatul să fie ca logofăt la moșie, iar femeia lui să știe a conduce cu pricepere gospodăria. Informațiuni la **Nic Lupan,** București, Calea Victoriei 24.

# BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEI.

## SITUAȚIUNE SUMARA

1909		1910.	
20 Iunie.		12 Iunie.	19 Iunie.
<b>ACTIV</b>			
120752298	87182298 Reserva metalică Aur . . . . .	126221786	125967415
1357302	33570000 " Trate Aur . . . . .	1875511	1792143
57041246	Argint și diverse monete . . . . .	66806871	6997534
29628545	Portofoliu Român și Străin . . . . .	26947491	26600735
11999910	*) Impr. pe ef. publice . . . . .	11999876	11999667
15097446	" " " " In cont cor. . . . .	14798943	14728652
3152121	Efectele Capital. Social . . . . .	3116121	3115121
5973956	Efectele fondului de rezervă . . . . .	6001378	6001378
704933	" " " amortizarea imob. și material	713307	713307
919595	Imobili . . . . .	843055	959800
107536715	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . . . .	107087800	107408050
29168756	Cheltueli de Administrațiune . . . . .	37787649	35955369
11727896	Deposite libere . . . . .	1414673	1142594
395060719	" " & provisoriu . . . . .	405614461	405681765
12000000	Conturi de valori . . . . .	75000000	75000000
26711912	Conturi diverse, Sold. . . . .	28352686	28411956
3932048		4180436	4188286
24292570		252114610	251712010
1954474		1878929	1961463
107536715		107087800	107408050
395060719		405614461	405681765
	<b>PASIV</b>		
	Capital . . . . .	120000000	120000000
	Fond de rezervă . . . . .	28352686	28411956
	Fondul amortizării imobilelor și material	4180436	4188286
	Bilete de Bancă în circulațiune . . . . .	252114610	251712010
	Profituri și pierderi . . . . .	—	—
	Dobânzi și beneficii diverse . . . . .	1878929	1961463
	Deposite de retras . . . . .	107087800	107408050
	" " " & provisoriu . . . . .	—	—
	Conturi diverse, sold . . . . .	—	—
		405614461	405681765

Scomptul 5%. \*) Dobânda 5 1/2%.

## Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, halne de doIU mai departe primesc curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din prov. se efectuează imediat și pr.

## CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tânără 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.



Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl, după soiu. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soiu se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

**DIÓSZEGHY és Társa,**  
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.



— Cel mai bun remediu contra —

## ● boalei porcilor și vitelor ●

e păsatul proaspăt. Pentru acest scop recomandăm cea mai nouă mașină a noastră pat.

**„LACI”** numai 20 cor.

Macină porumb și orice cereale, mare și mărunț. Se învârtie ușor, petrece mult și e foarte trainică. Pe cias macină 20 de kilograme. — Se află la: —

**FRAȚII BURZA** marchitanți și negustori de mașini  
ARAD. Telefon 604.

**Asudarea mânilor !  
Asudarea picioarelor !  
Asudarea subțioarelor !**

Incetează în decurs de o oră dacă folosiți :

**„SUDORAN”-ul  
a lui MOLNÁR.**

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autentificate de notarul public

Stim. dle farmacist ! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dia, vă mărtuiesc, e bun și mi-a folosit. Pimiți mulțămitele mele. Cu stimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot întelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inetr., R.

St. Dle ! Din »SUDORAN« , leac contra asudării picioarelor, mânelor și subsuori am procurat înă pentru 3 persoane, și întrebându i despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățator, Gy.

St. Dle apothecar Molnár ! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții n ulji cu productul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlufe — și acestea pentru alții. Am rămas eu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar ! Am primit »SUDORANUL« comandat, con-ra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl află de nepretuit Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Iți datorez n ulțămită, că m'am scăpat de boala nep'ăcută, Salut R. A. învățator A.

Se poate comanda la pregătitorul :

**Molnár János, apotecar în Szombathely.**

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.



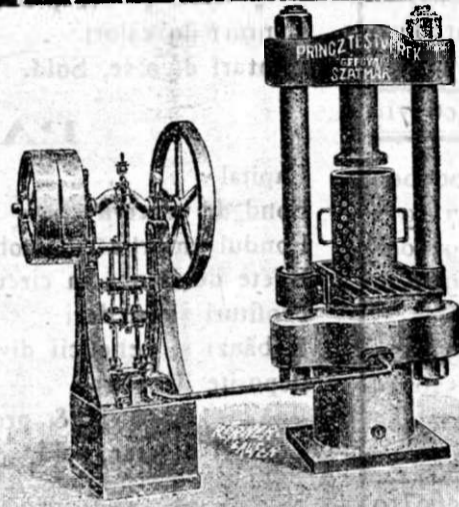
**Prăvălie nouă de  
ghete pentru dame și bărbați**

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Căminul)

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexceptionabil și cu prețuri moderate ghetă americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și ghetă ortopedice conform ordinelor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimisă unei ghetă folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă

**PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.**



Atelierul de mașini și pentru clădit

**PRINCZ TESTVÉRE**

din SZATMÁR.

- Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghioat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu tractație circumpețială.
- Instalăm mori pe taln, ori cu cilindre.

Picturi academice decorative proprii.

**Adolf Gündisch** pictor bisericesc și văpsitor de chenare

Saggasse 28. Sibiu - Nagyszeben. Bachgasse 8.

Se recomandă pentru împodobirea bisericilor în orice stil, altare, icoane, frescuri, prapori etc., apoi văpsirea a orice fel de firme atât din lemn, tinichea sau pânză, cât și cele mai frumoase firme de sticlă, deasemenea primește renovarea și colorarea radicală a iconostasurilor, stranelor, tribunelor et. marmorarea sau aurirea lor cu culori de aur veritabile, cari își păstrează fața. De-asemenea se primește pe lângă prețuri culante, restaurarea artistică a tablourilor vechi.

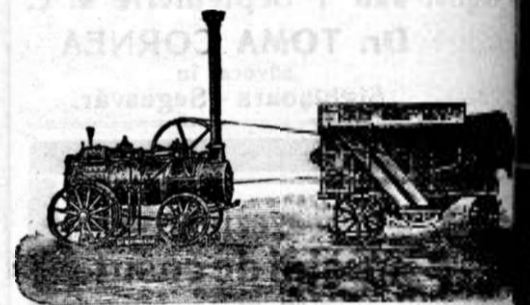
Comandele din provincie se efectuează prompt și conștiințios.

Firme artistice pe sticlă.

Să sprijinim industria locală și din țară.

Anunțăm on. clientelă că avem încă **3 mașini de treierat** cu putere de 8 cai și **2 mașini cu putere de 4**

pentru încălzit cu pae, lemne, sau cărbuni, pe cari le putem imediat pune la dispoziția celor cari au lipsă de ele. **Garanție.**



Condițiunile avantajoase de plată. **Frații Burza,** Arad, Bényi-ter.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.  
**Atelierul special de reparat**  
al renumitelor firme:

**Schmerek E.**

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material de condensatiune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios — Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318.



Telefon 594.

Telefon 594.

Institut de împrumutat pânze de dril și

**BRAUN MIKSA**

negustor de fuor în și urzică.

ARAD, Piața Boros Béni Nr. 1.

Depozit pentru desfacere :

- |             |                   |                  |
|-------------|-------------------|------------------|
| Saci        | Fuor              | Sfori de tutun   |
| Pânze       | Sfori pentru vie  | Pinză de timp    |
| Valtrapuri  | Sfori p. saci     | Rețele de pescă  |
| Așternuturi | Spagat p. pachete | Saci p stors str |
| Fringhii    | Sfori de legat    | Fringhii p. saci |

Cumpăr și vând saci de făină și țărițe, folosiți

**Zinti János** atelier de pictură de sticlă  
 Budapest IV. Üstöt 79.

Imi las îndrăzneala a atrage atențiunea on. publico asupra atelierului meu de pictură de sticlă.  
 Ca specialist fac geamuri de biserică, terande și sufraganii.  
 Mai departe plumbuit de țintă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în bransa aceasta.

Fondată în 1885. Fondată în 1885.

## Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta  
**Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.**  
 — Právălia : V., strada Váczi nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani clasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.  
 Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, prospect face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

# B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad  
 cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4<sup>1</sup>/<sub>4</sub>, 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, 4<sup>3</sup>/<sub>4</sub> și 5<sup>0</sup>/<sub>10</sub>, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interes corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spețele de întabulare, convertez datoriile de interes mari

== **Resolvare grabnică, serviciu prompt** ==

## SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a Institutului pentru credit fonciar din Sibiuu pe teritorial comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

**ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)**  
 (Lângă filiala Poștei.)

Prisesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

**Fabricație proprie.**

La o haină de primăvară sau vară se cere **un cortel elegant și modern sau un en-tout-cas.**

Firma:

## Th. Schmidt

**Sibiuu (Nagyszeben) Reispergasse 7,** ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și culori moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic.  
 Comande prin postă prompt.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

## GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.  
 Căcancelarie Centrală:  
**Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.**  
 Filiale: Déva, Nagyvárad.

### ATENȚIUNE.

Primesc orice lucruri de tinchigliu ș. a.: învelirea coșurilor, turnurilor, teraselor, instalări de apaducte, aranjarea cabinelor de baie, — latrine și canaluri, de asemenea și orice lucru aparținător acestui ram; îmbinări de canale și curățitor, etc. etc. rea

Toate aceste lucruri se efectuează solid și foarte ieftin.

**AVIS!**

Pentru arhitecți și antreprenori e tot aici depozit de var de Vlădeni, stins și nestins, să vinde în cantități după trebuință și foarte ieftin. Cu deosebită stimă:

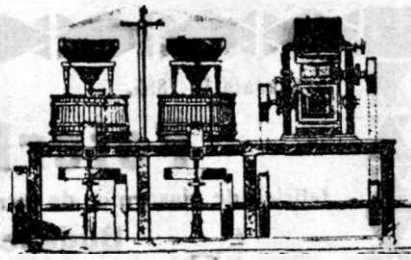
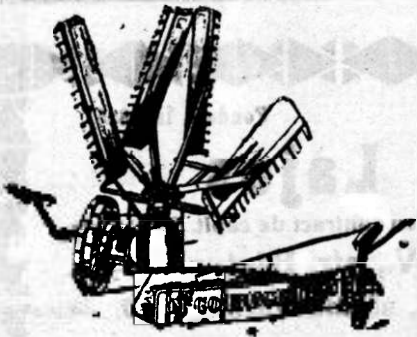
**Max Ruck,** tinchigliu, instalator și vânzător de var în **Nagszeben, Heiden-gasse 9.**

Urmașul lui P. SORS

## FRANZ AGNICSEK

Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Își recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de **trăsuri și curelărie** pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.



# Sam. Wagner.

Prima turnătorie de fer Sibiană mare fabrică de mașini agricole, atelier de mori și prăvălie de fier. Nagyszeben.

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune.

MAȘINI DE LÂNĂ diferite mărimi. DARACE de lână. LUP pentru scărmanat lână. PIUĂ pentru abale (postavuri).

■ Foarte mare export în România și Orient. ■

**Instalează:**

MORI de orice mărime. — CILINDRE la mori pentru asortat făina. — CONDUCTE DE APĂ etc. etc. —

**Efectuază:**

Cele mai bune ŢEVI TURNATE pentru conducte de apă. Mare turnătorie de FIER și ALAMĂ. Foarte mare depozit în ŢEVI DE FIER de ori-ce dimensiune. Cel mai mare asortiment în MAȘINI DE TREERAT de ori-ce mărime. Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 cai în sus.

Pe lângă cea mai mare garanție.

Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. :-

EXPLICĂRI și CATALOAGE la cerere gratis și franco.

Mașini de scris IDEAL și ERICA

Gramofone

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găesc la

specia listul: Barthelmie György

Brassó, Weisz M.-u. 23.



Cel dintâi și cel mai bine asortat — — mehanic din Transilvania.

Atelier pentru reparat mașini speciale scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mehanice fine etc.

Școală de scris cu mașina



**AURITOR!**

## GYÖRY JÁNOS

auritor de saloane și biserici

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákoczi-ut nr.

Primește spre executare, conform planului, aurire, reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperșuri de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vopsirea — — sirea de nou a monumentelor. —

La dorință pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor — — în provință merg pe șosele mele proprii. —

Lucrările mai însemnate ce am executat până acum: Casa nouă a orașului Oradea-mare, palatul episcopesc greco-catolic, biserica Sf. Iosif din Olaszi, palatul episcopesc rom.-cat.; biserica cat. din

## Văd. Engel Vilmos

Institut chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Intreprindere de primul rang.

Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot-felul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, coviltire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a. precum și ghețe dn piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate: Transformarea, curățirea și înălbirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

In atențiunea celor ce cumpără

## Horger & Ke

magazin de mobile, atelier de tapetierie, atelier de covoare (tapețier) decorativă Sibiu-N.-szeben, Reisper



O singură încercare vă va convinge despre ieftinătatea tuturor articolelor cumpărate la noi. Conștiințiositate și serviciu prompt. — Cel mai bun isvor de cumpărat. Prețuri ieftine.



# Hoffmann Sándor

Arad, palatul teatrului

Au sosit toate noutățile de primăvară:

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI

pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII

pentru haine

Rog să binevoiti a

vitrinele me